

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:		Helyben:	
Egy évre . . . 10 kor. — fill.		Egy évre . . . 10 kor. — fill.	
Fél évre . . . 5 —		Fél évre . . . 5 —	
Negyed évre . . . 2 — 50		Negyed évre . . . 2 — 50	
Egy órá . . . 1 —		Egy órá . . . 1 —	
Egyes száma ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Felelős szerkesztő: **Ij. MÓRICZ PÁL.**
Kiadók: **HOPFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

10 soros hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosabban. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Az osztrák nadályok.

(Uj kardokról.)

Debreczen, ápr. 22.

Minden nap meghozza a maga kisdied közös meglepetését. A Reichskriegsminister urnak és összes szakközegeinek nincs jobb dolguk, mint folyton a fejüket azon törni, hogy lehetne a hadügyi költségeket szaporítani. A népnek nagyszabású megsarczolásával, milyenek pl. a kínai expedíció, új ágyuk és lítos hajóépítések járnak, már nem érik be. — Nem lehet tudni, hogy a népnek, az Istenadta népnek nem marad-e valahol a bőre alatt még egy lat zsirja; ezt apróbb czimeken kell még kihuzni, hogy semmi se maradjon.

Pedig kár a nép zsirját emyire fogyasztani, már Caesar is jobbnak látta, hogy kövér emberek legyenek körülte; a soványoktól félt és halála igazolta ezt a félelmet. Jobb volna a népnek egy kis zsirt meghagyni, mert ha mindenéből lassanként kifosztják, végül is ugy elkiseredik, hogy végelsóványodásában egyszerre követel majd vissza mindent.

A hadügyminiszterium bölesei már megint egy újítást eszeltek ki, melynek ugyan semmi hadászati jelentősége nincsen, de pénzbe és főleg magyar pénzbe fog kerülni, hogy meny nyibe, az még titok, de több lesz két

garasnál, mert a hadsereg méltósága nem engedi meg a garaskodást. — Kriegsministeri szótár szerint a garas milliót jelent.

A híreske, melyről jelen kommentárunk szól, a következő:

Az osztrák-magyar hadsereg fegyverzete közelebb új alakuláson fog átmenni. Tudvalevő, hogy az új ágyukkal már megkezdtek a kísérletezéseket, melyeknek eredményétől függ a végleges megállapodás. Legújabbban pedig az új lovassági kardokat fogják kipróbálni. Egyes lovas csapatokat már fel is szerelték az új mintájú kardokkal. Ezek lényegesen különböznek a most használtban lévőkötől. Az új kard kosara jóval nagyobb és szélesebb, markolata pedig hosszabb és a hüvely részére lapos támasztekkel van ellátva. Pengeje mind a két oldalon sima, kissé hajlott és valamivel keskenyebb, mint a régié. Különös sajátossága, a miben az összes európai hadseregekben használt kardoktól elít, az, hogy a hegye felé mindinkább szélesedik, ami óriási sújtóképességet ad neki. Vivasra alkalmazatlan, de erre nem fektetnek súlyt. Az új fegyver mintája egy bécsi gyárban készült és 70 minta közül választották ki.

Tudjuk, hogy manapság a lovasság már nem igen számít a harcban; csak földéritő szolgálatot végez és legfeljebb a már megvert ellenséget üldözi. A földéritő szolgálathoz nem igen kell fegyver; a már megvert ellenség kergetésére pedig az osztrák armádiában nem igen kerül a sor. De ha kerülne is, hát már nem fontos,

hogy a kardnak kisebb vagy nagyobb-e a sújtóképessége.

A modern háborukat a stratégiai és taktikai ügyesség dönti el, a csatákat pedig a gyalogság és a lüzérség vivja meg. A lovasság szerepe csekély és nem igen kerül arra a sor, hogy a lovasok vagdalkozzanak.

Az újítás lényege az, hogy az új fegyver mintája bécsi gyárban készült, ami azt jelenti, hogy mi — kvóta szerint — több mint egyharmaddal fogunk hozzájárulni az új kardok költségeihez, de az egész száz perzent az osztrák ipar zsebébe fog folyni és mi a pénzünkötől egy fillért sem fogunk viszont látni.

A kriegsminister ur tehát nem annyira hadi, mint inkább osztrák iparpártolási politikát folytat és ezt — meg kell vallanunk — nagy szakértelemmel csinálja. Igaz, hogy ő a törvény szerint magyar miniszter is de a gyakorlatban a felelős közös miniszter urak becsületes osztrákok és ezt rossz néven sem lehet tőlük venni. Ők született osztrákok, székhelyük Bécs, hivatalos nyelvük a német. Magyarországot csak hírből ismerik, a parlamentnek nem felelősek: hát nem bolondok, hogy egy ostoba törvény miatt, mely őket közösöknek mondja, velközzenek ki egész mívoltukból és magyar érdekeket szolgáljanak.

Ott a Kállay példája! Született

Lelkészi jubileumon.

— A „Debreczen” tárczája. —

Görömbei Péter nagykállói ref. lelkész működésének 25-ik évfordulója alkalmából.

Hatalmasoknak hadd zengjen dicsőének
Hízkelkedő lantodról, szolgál-lélek;
Koronák éke: tündöklő szivarvány
El nem vakít, előttem nema bálvány;
Nem zengem én pompázó paloták
Elbűvölő, pazar kaprázatát;
Nem ott az én lelkem világa,
Nem hajt ki ott szívem virága.

Szülőföldem csendes kis temploma
Az én szívem legdrágább otthona;
Honnan, mint aldozatfüst, égbe szálla
A gyermek-ajk legelső szent imája.
Itt nyert szívem sziklára épített,
Soha meg nem ingatható hitet;
Hol ifjú szívvel örök lángra gyultan
Fajom, hazám szeretni megtanultam.

Othonra lelt az anyyit üldözött
Hit és szabadság e falak között;

S ha dult a vészek lángzó vihara
S esordultig telt a kínok pohara;
Fölzengve hittel apáinknak ajkán
S keresztül tört a templom boltozatján
A magas égig föl a csillagokra:
„Te benned biztunk eleitől fogva.”

Te benned, óh világok alkotója,
Kinek karod honunkat védi, óvja;
A benned élő örök szeretet.
Karolja át e gyülekezete-t,
Hogy mint a hit s magyarság szikla-vára
Századokon át öröhhelyét megállja,
Te adsz nekünk — magasztalunk ezért —
Proféta-lelkü, ihletett vezért.

Áldott a kéz, a mely munkába fárad;
Áldott a szív, melyből szeretet árad;
Áldott a lelek, melynek tiszta lángja
Meleg sugárt hint hitünkre, hazánkra.
Ki végig küzde negyed-századot,
Am szive, karja el nem fáradott;
Lelkünk előtt ragyog mindenkoron
Példája, mint világító torony.

Benedek János.

Gyurka szakács.

A „Debreczen” tárczája.

(A katonaeletről.)

Ambrus Gyurka a legboldogabb halandók köze tartozott, mikor a katonamundirba felöltöztették. Fiatalabb korában már otthon irigykedve nézte a fiukat, a mint azok egy-egy nagyobb ünnepen, szép egyenruhájokban látogatóba hazaértek, s a falubeli lányok szerelmes pillantásokkal vettek körül. Egyik-másik tizedesi sarzsija meg épen extázisba hozta. — Édes vágyak lópódtak észrevétlenül szívébe s esakhamar ellenállhatatlan vonzalmat érzett a katonai egyenruha iránt.

Mikor azután besorozták, a szive ugyancsak dobogott. Nagy öröm lakozott benne! Meg fog hát előtte is nyüni azon kapu, melyen belől vágyai teljesedhetnek! Alig várta a bevonulás idejét, mely esigalassusággal, október hó első napjaiban, végre mégis csak elérkezett.

Az egyenruhában kifeszítette mellét s büszkén gyönyörködött önmagában. Gondo-

vonásával, mint azt a keresk. miniszter törvény tervezete contemplálja legszigorubb számításal is városunkban és kerületében kötelezett pénztári tag lesz az általunk javasolt centus szerint is mintegy 8000 tag. E tömeget javaslatunk szerint minden 500 tagra egy orvost számítva ellátná 16 orvos. Ezeknek fizetése családonként és évenként csak 4 koronát számítva minden egyes kapna 2000 koronát,

Tekintve, hogy ma e munkáért alig kap egy orvos 3-400 koronát, míg a többi részint kezelési költségekben részint bocsánat az erős kifejezéséért a hiányos és fölületes kezelés tolytáni táppénzben pocskoltatik el; csak természetes, hogy egyazon érdeke ugy a tagok, mint az orvosoknak e reform.

Midőn jogos érdekeinket védjük mi orvosok, rá kell mutatnunk a baj eredetére és nem szabad természetes szerepünkől, a szegény szenvedő embertársaink jóakaró védője és ápolója szerepéből sem kiesnünk.

Olyan bolond ma már kevés akad, aki elhiszi, hogy egy-egy orvos 3-4 állást, több mint ezer taggal ő elláthatna; de olyan sem, ki föltételezne, hogy egy pénztár 1000 tagját néhány száz forintért lelküsmertesen kezelheti az orvos.

Hiszén, ha csak 23 beteget kell naponta látogatnia. Az egy forint 10-20 kr. kocsira is kevés, amit fizetesként kap; de ha ami városunk terjedelme mellett hosszabb időre lehetetlen gyalog járn fel betegeit; ez a hordári díjazást sem éri fel. Akkor pedig jobban tesszük, ha hordári engedélyt váltunk és kiállunk a sarokra.

Szerintünk csak jogos és méltányos, ama kívánságunk, hogy az állam, midőn tőlünk betegápolási adót szed, vegye ki részét a tehernek, mely bennünket nyom, a

Már pedig csak az ezredparanesnokról függ mint utolsó forumtól, legyen-e Gyurka altiszt vagy sem? Ő tartja meg a végvizsgát s ő lepteti altisztekké elő azokat, a kik a vizsgát eredményesen leteszik.

Hanem itt is, mint az életben oly sokszor, beütött a katasztrófa. Szülte a veletlennek azon szeszelye, mely az ezred paranesnokot a végvizsga megtartása előtt, magasabb állásba juttatta, a sematizmusból helyébe került új ezred paranesnok pedig egy vad, koneyiflix ezredes volt, a ki nem sokat törődött az alárendeltek szellemi tehetségével, azon sokak által szívesen ápolott önhittségben leledzven, hogy van ő neki magának elég esze, az alárendelteknek ez nem okvetlenül szükséges. sőt sok esetben káros; legyenek azok alázatosak, feltétlen engedelmisséggel, és legfőképen esinos alkattal birjanak. Ennyi ő neki tökéletesen elég!

Ez a borzalmas új ember tartotta meg a végvizsgát. A százados — ismervén ezredesének nézeteit — szerette volna most már Gyurkát akár a pokol mélységes fenekére elbujtatni, de nem lehetett, mivel neve az okmányokban benszerellett. Ki kellett ő vele is rukkolni a placzra.

— Vége köv. —

szegény és kevésbbé tehetős nép gyógykezelése és ápolása terén.

És végül monopolium között legyen egy es erre legérdemesebb a munkás és iparos osztály betegápolása, melyre az állam ráfizet. Az e czímen elköltött összeg, amellelt, hogy humanus nemes czelt szolgál, improduktionak sem mondható: mert ez által amaz elhagyatott árvák, nyomorultak és keresetképtelenek számát esökkentjük, kik állandó terhét képezik az állam és társadalomnak egyaránt. Annyi nyomor és züllés lesz elhárítható, annyi jó becsületes munkás kéz a hazának megmenthető; annyival kevesebb lesz az ápoltak és eltartotak, közterhek képezék száma: ha a betegsegélyző pénztárakat az általunk ajánlott módon reformálnak.

Az állam így amit veszít a vámon jórészt megnyeri a reven, a hiányt pedig föleri közegeszsegünk örvendetes javulása, mely e reformot követendő.

Az orvosi kar az ez alapon szervezett állásokban biztos alapot nyerend, megelhetése és boldogulására, miattal fokozott ambícióval szentelheti munkás életét magasztos, de terhes hivatásának

Ezek alapján az orvosszövetség a következő határozati javaslatban allapodott meg:

1. A betegsegélyző pénztárak központi szövetséggel országosan szerveztessenek teljes megóvásával az egyesek autonómiájának; de garantiájával alábbi föltételeknek: ugyanis. 2. Minden b. s. pénztár élén ama törvényhatóság első hivatalos orvosa s egészségügyi előadója alljon. 3. A belépésre kötelező census maximuma városra nézve 1600, vidékre 1200 koronában állapítassék meg. 4. A beutalt tagok közül minden 500-ra legalább 1 orvos választassék, kinek fizetési minimuma legalább 4 koronát tegyen tagonként és évenként. Az évi fizetes minimuma tehát 200 korona legyen. 5. A betegápolás a pénztári tagok családaira is kiterjesztessék díjtalanul, magára a tagra nézve pedig a 20 heti megszorítás töröltessék. 6. Ügyrendet minden pénztár a helyi f. szövetség illetve az orsz. orvos-szövetség meghallgatása és jóváhagyása mellett készítse el. 7. Fegyelmi bíróságát orvosi ügyekben a helyi orvos szövetség kéttagja a pénztár igazgatóságának két tagjával a pénztár elnökének elnöklete alatt képezze. 8. A pénztár orvosi állás állandósítások nyugdíj jogosultsággal. 9. Hivatalos orvos pénztár-orvosi teendők végzésére kirendelhető ne legyen másutt, csupán hol más orvos nincsen. 10. Egy orvos több pénztárnál állást ne vállalhasson. 11. Kötelező pénztárnak önként belépő tagjai ne lehessenek. 12. Az így központilag szervezett pénztárak hiányzó költségeit az országos betegápolási alap fedezze évenként.

Hogy pedig ezen vívmányokat kiküzd-hessük arra következő módot ajánlja:

1. Ezen határozati javaslat mint felirat terjesztessék első sorban a nm. keresk. miniszterhez, második sorban az országos

orvos szövetséghez, harmadik sorban közöltessék valamennyi fiók szövetséggel. 2. Indíttassék eme feliratunk mellett hírlapi actió országszerte. 3. Kérjük valamennyi országgyűlési képviselőt határozati javaslatunk megokolása mellett, hogy ügyünket támogassák.

A választmány határozatából

Dr. Burger Péter
II. titkár.

Délutáni levél.

A székely háziiparról.

Megkezdődött a debreczeni híres „nagy szabadság”, a vásárok mozgalmas napjai. Messze vidékről sereglenek ilyenkor a vásárosok Debreczenbe, különösen ezekhez a mi telt erszenyü vásári vendégeinkhez intézem ezen sorokat.

Ne kerüljek el azt az áruszobát a Simonffy utcazi városi bérházban. Székelységi női kézimunkákkal, eredetileg faragott körösfői butordarabokkal, a székely háziipar tetszetős és becsületes termékeivel van butorozva, raktározva ez a szerény kis szoba, mely valóságos kis varázskamara. A székely nép szorgalmának, találekonyosságának kincses kamarája. Küzdven-küzdének ők a napi kenyérért. Szegény az ő földjük. Ha Debreczenben sikerül a székely háziiparoziknek terjesztésére állandó árucarnokot nyitni, a miként azt tervezik a székelység néhány lelkes barátai, ez Debreczennek a legnagyobb becsületére válik, ezzel Debreczen maga is járul ahhoz a hazafias kötelezettséghez, melynek czélja a szegénységre jutott székely népen segíteni, becsületes munkájuk után kenyeret adni.

Ők kavicsos, ösztövér földön élnek, Debreczen pedig a buzatermő kövér föld, a kenyérhazája, hogy is állhatnánk tehát félre mi alföldi magyarok, midőn külső körülményekből ítelve, nyomorba jutott vérünkben való vereknek a gyamolításáról van szó. — Hisz a magyar ember még az idegen koldust sem engedi el a házajtóból karéj kenyér nélkül, edes véreinkkel szemben hogy is lehetnének tehát mostoha?

A nemzet válságokba sodort erős alkotórészenek a mentéséről van szó, ebből a hazafias munkából a debreczenieknek és a hajduknak is kikell venni részüket. Nem ingyenbe esik. Nem jár különös terhelletessel. Idegen czafrangokra, rongyokra, is többet áldoz egy-egy család évente. A székelynők gyönyörű kézi munkája, a székelyférfiak remekbe faragott butordarabjai bármely családi háznak díszére válnak és használatra is a legalkalmasabbak. Ajánlom a legmelegebben — és szeretettel — a szegény székelyvéreket a gazdag magyar alföldi testvérek jóindulatába. És ami vásári vendégeink se kerüljek el a Simonffy-utcazi székelyboltot, higgyék el, hogy a legszébb vásárlást ott lehet vásárolni.

Szabad Hajdu.

NAPI HIREK.

Székely árucarnok Debreczenben.

Radnóti Dezső az E. K. E. kolozsvári levékeny, nagytehetségű főtitkára vasárnap Debreczenben járt. A szegény, de kitűnő munkás székelytestvérek gyártmányai részére akar itt állandó piacot szervezni. Az első lépés megtörtént. A Simonffy-utcában szépen látogatják a székely áru-szobát, vásárolnak is. Többen egész szobabereendezéseket is vettek. Épp ez biztatja a székelyek lelkes barátjait és védelmezőit, köztük Radnóti főtitkárt, hogy Debreczenben sikerül állandó áru-szobát rendezni a székely tárgyakra, ennek a boltnak a jövedelmét a székelycsaládok és háziiparosok élveznék.

A Vilmos huszártisztek lovasjátéka.

Az a szép számú meghívott közönség, mely a sámson dombok mögött egybegyűlt, fejelesen sikerült lovasjátéknak volt tanúja. A debreczeni Vilmos huszárok derék, rokonszenves tisztikara s a 7. es. és kir. lovasdandár tisztikara s tiszthelyettesei rendezték ezt a lovasjátékot. Noha az idő nem igen volt kedvező, egész delután erős szél fújt, mindamellet a lovas urak bravúrosan fejezték be a festői lovasjátékot. Kitűnőbbnél kitűnőbb lovasokat, drága, nemes lovakat láthatunk, melyek lovasaikkal mint a nyíl száguldottak tova a nagy homokságon. Könnyedén, játszói módon ugrattak át a majdnem másfél méter magasságú gátakat. A műsor első száma az előlovaglás volt. A lovasdandár iskola tisztjei és tiszthelyettesei szolgálati lovaikon iskolalovaglásokat végeztek. A bíróság, ennél a csoportnál, az első díjat báró Podmaniczky Béla hadnagynak, a második díjat gróf Könyegessy Fiedel hadnagynak, a harmadikat Fieger Ödön hadnagynak ítélte. A lovasjáték 2-ik száma a 7. huszárezred díjugratása volt szolgálati lovakon. Az első díjat báró Durneisz Gyula főhadnagy, a második díjat Ferencz József braganzai herceg hadnagy s a harmadik díjat gróf Haller Jenő hadnagy nyerte. A lovasdandár iskola s a Vilmos huszárezred tisztikarának díjugratása követte az előző ugratást. Ez alkalommal a tiszték saját lovaikon ugrattak. Első díjat báró Leonhardi ezredes Schurschlja nyerte, a másodikat gróf Keglevich György Dandár lovával, a harmadikat Kirnbauer Miksa tiszthelyettes Szajkójával nyerte. A műsor egyik legérdekesebb része a Jen de barre következett. Csoportonként vettek részt a tiszték a „valszalag” játékbán.

A bíróság az első díjat a hölgyekdíjat Fieger Ödön hadnagynak, a másodikat Kunze Gusztáv főhadnagynak s a harmadik díjat Wimpfen Fülöp báró tiszthelyettesnek juttatta. Ismét díjugratás következett. A lovasdandár iskolatisztjei s tiszthelyettesei szolgálati lovaikon ugrattak. Az első díj nyertese Kirnbauer Miksa tiszthelyettes, a második díjat báró Fekete Aladár tiszt-

helyettes s a harmadik díjat Vorisch Ernő hadnagy nyerte. A műsor befejezése a vadaszverseny volt. Tizenegy huszártiszt s tiszthelyettes saját lovaikon 6000 méter távolságot lovagolt be. A lovasok, hol eltűntek, hol előbukkantak a homokdombok mögött, elől haladva vezetőjük Strada Gyula kapitány, ki az utolsó ezer méternél szabadjára engedte a lovasokat, hogy versenyezzenek a díjakért. Mint a szélvész, száguldottak el a lovasok a közönség előtt, elől jött Kunze Gusztáv főhadnagy Werther lovan, utána másodiknak Ferencz József braganzai herceg hadnagy Ellenkövig lovan, harmadiknak gróf Haller Jenő hadnagy Darlington lovan. Ezzel a lovasjáték befejezést nyert. A bíróság a lovasjáték befejeztével kiosztotta a győzteseknek a szép s értékes díjakat. Este a Bika szálloda nagytermében bankettet s táncmulatságot rendeztek.

Sorozás Debreczenben.

Valtozik a kor és változik a sorozás költészete is. Ezelőtt lelkesülten mentek a mérték alá és gyászmagyar volt, aki nem vált be: ma a kiszuperálásért imádkozik a gyengelelkű hadkötelek. Ezelőtt is más volt a nóta, most is más, különben a nóta mindegy, a sorozó komissió nem nézi, hogy kinek mi a notája, hanem hogy milyen a mellkasa és a talpa. És egyre kevesebb az erős mellkas és a szabályos talp. A sorozás végén összeadják a számokat és konstataják, az anyag meg elég türehető, de a perczent megint kisebb lett. A perczent: az arány, hogy a sorozottak közül hányat vettek be katonának. Az anyag: a háborúk anyaga az a rész, amely a „veradót” fizeti, a többire kiroják a „nyomorék” adót. Így hívják virág nyelven ugyanis a hadmentességi adót. Ma hető reggel megelénkült a Pavillon kaszárnya udvara. A sorozás megkezdődött. Az első korosztálybeliek kerültek ma mérték alá. A sorozóbizottság így alakult meg: Katonai részről elnökök Mildner őrnagy a közös hadsereg, Papp őrnagy a honvédség részéről. Komlóssy Arthur mint polgári elnök szerepel. A bizottság tagjai Oláh Károly tanácsnok, Vecsey Viktor, Pálffy Gábor, Gondos és Bokor István főhadnagyk. Orvosok: dr. Sárvary Gyula főorvos, dr. Steinhaus és dr. Czako ezredorvosok. A sorozás egész heten tart.

A rendkívüli közgyűlés tárgyai.

Debreczen város törvényhatósága e hó 25-én rendkívüli közgyűlést tart. A rendkívüli közgyűlés tárgyait a hetfő d. e. tartott teljes tanácsülésen készítettek elő. A közgyűlésnek két fontos tárgya lesz: a légszuszgyár kibővítésére vonatkozó javaslat tárgyalása s az építési szabályrendelet módosított előterjesztése. A tanács a légszuszgyár kibővítését s az ehhez szükséges összeg megszavazását javasolja a közgyűlésnek, valamint ajánlja az építési szabályrendelet elfogadását, melynél különösen az első szakaszon eszközöltek lényeges változtatást.

Kalotaszegi varrottas kiállítás.

A kalotaszegi varrottasnak, a székelység ezen gyöngyművészetének, már európai híre s jelentősége van. A lelkes irónő, Gyarmaty Zsigáné hívta fel a közfigyelmet Kalotaszeg népének gyönyörű munkáira. És most ezek-

nek a remekeknek másik lelkes irónő, Bánffy-bunyady Farkas Gizella a terjesztőjévé szegődött. Nem szegődött bérért, de székely verei iránt való szeretetből, a kalotaszegi varrottas terjesztésére fordított fáradozásait az állam is méltányolja, a menyiben vállalkozását államilag segítik. Farkas Gizella kiállításait több kül- és belföldi aranyermekkel kitüntették. A hazai földön Budapesten és Debreczenben is kitüntették, a külföldön Antwerpenben, Brüsszelben, Königsbergben, Párisban és Bécsben tüntették ki. — Most Debreczenben a Killer-féle butor kereskedésben rendez kiállítást. Mi szívesen ajánljuk a lelkes urnőt a debreczenieknek, de az ügy érdekében, kívánatosnak tartanánk, ha a kolozsvári E. K. E.-vel, ezzel a hazafias nagy egyesülettel összeköttetésbe lépve együtt buzgólkodnának a székely háziipar terjesztésében. Mert ily téren nem szívesen látunk versengést, a versegűs a székely nép rovására mehetne. Ezt pedig kerülni kell.

Krúzselyi Bálint emléke.

A máramarosszigeti ev. ref. főiskolának volt hazafias, kitűnő jogtanára V. Krúzselyi Bálint, a független Kossuth-pártnak is szilárd tagja. Midőn munkás élet után meghalt barátai, tisztelői, volt tanítványai elhatározták, hogy a kitűnő férfi emlékére, alapítványt tesznek. E végből felhívást és gyűjtőleveket is bocsátottak szét. Most a Krúzselyi-emlékbizottság feikéri mandátumot, akik a derék tanügyi férfi és hazafi emlékére gyűjtöttek, hogy a gyűjtőleveket illetőleg a begyűjt adományokat a máramarosi főiskola pénztárába juttassák be. Közvetleg ama szomorú évforduló napja, melyen V. Krúzselyi Bálintot eltemették.

Előléptetett vasuti tisztviselők.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága 1901 május elsejétől számítólág hivatalnokká nevezte ki Csink Lajos Sándor áll. felügyelőt és Vadász László s Friedrich Rezső hivatalnok gyakornokokat, Jankovich Sándor mozdonyfelügyelőt pedig az altiszti I. rangfokozat II-ik osztályából ugyanazon rangfokozat első oltályába léptette elő.

Összeférhetetlen képviselők.

Az A-ny írja: Az összeférhetlenségi törvény anyanyi részében a bizottság már megállapodott s a jövődö helyzetnek képét körülbelöl meg lehet már rajzolni. Ez a kép azokra nevezve, akiket az összeférhetlenségi törvény közelebröl érint. Igen szomorú s nagyon sok olyan képviselő, aki számos állással dicsekszik — ezek nagyobb részt Bánffy embereiböl valók — busan néz a jövődök elé. Közülbelöl 50 olyan szabadelvű képviselőröl van szó, akik választhatnak majd mandátumuk és állásuk között. Ezen képviselők nevei a következők: Benke Gyula, Berzeviczy Albert, Chorin Ferencz, Dániel Ernő báró, Dániel Márton, Dániel Gábor, Bedő Albert, Falk Miksa, Gajári Géza, Gajári Ödön, Hieronymi Karoly, Heitai Ferencz, Kubinyi Árpád, Légrady Karoly, Syulovszky Dezső, Lánzi Leo, Matlekovits Sándor, Szerb György, Matuska Péter, Mezei Mór, Egyedi Arthur, Neumann Ármin, Enyedy Lukács, Ország Sándor, Polyák Béla, Hegedüs Béla Ráth Péter Neményi Ambrus, Rosenberg Gyula, Rud-

nyanszky Béla, Nagy Sándor, Tolnai Lajos, báró Podmaniczky Frigyes, Kristóffy József, Weisz Berthold, Veszter Imre, Schmidt József, Kubinyi Géza, Lévy Lajos, Szájbély Gyula, Nopcsa Sándor, Tallian Béla, Mikszáth Kálmán, Pulszky Agost, Órley Kálmán, Szemere Attila, Münnich Aurél, Miklós Ödön. Ezen ötven képviselőből mintegy 20 inkább lemond állásáról, mint mandátumáról, így hat a jövőre képviselőház — a választási esélyektől egészen eltekintve — igen változott kepet fog mutatni.

A Veres Kereszt Egylet műkedvelő előadása.

Fényesnek ígérkező estélyt rendez a hó 25. és 26-án a Veres Kereszt Egylet debreczeni fiókja a városi színházban, mely iránt máris óriási érdeklődés mutatkozik a közönség körében. A rendező bizottság elén Varadi Szabó Jánosné elnöknő áll, kinek minden igyekezete oda irányul, hogy az estély minél fényesebb és sikeresebb legyen. A próbák már javában folytak. A rendezőség a műsört a következőkben állította össze: 1. Szellemidus hőlgy, Berezik Arpad 1. felvonásos vigjátéka. Szereplők: Péchy Paula, Rutter Sarolta kisasszonyok és Indre János ur. 2. Énekszám: Kordin Mariska kisasszonytól a magy. kir. opera tagjától. 3. Monológ: előadja dr. Dóczy Emil ur. 4. Kaland. Szécsi Ferencz 1. felvonásos vigjátéka. Szereplők: Dóczy Ilona, Hutiray Palika Kiss Ida k. a. Pechy Tibor, Bodnár Géza, Szabo Elek urak. 5. Zongoraszam: Előadja Berger Morne urhölgy, 6. Monológ. Előadja Köng Margit k. a. 7. Tabló, ezime Huszonöt év után. Eddigi megállapodás szerint szerepelnek: Baró Leonhardi Gertrud, és Mary, Bechert Ilona, és gróf Klebsberg Valéria.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejthetetlen drága nőmnek, nehai S e r e s s S á r á n a k elhunytá alkalmából a temetésen való megjelenésükkel részvételüket nyilvánították, ez uton mondok halás köszönetet. — Polgár Györfly Ferencz.

Szerencsétlenség a lóvásáron.

Végzetes szerencsétlenség áldozatává lett a lóvásártéren Rózer Károly kocsis. Két lovat vezetett a vásárra, az egyik hátára felülven, megvadultak a szilaj állatok. A kocsis a lovak közé hullott s olyan szerencsétlenül, hogy az egyik men balfütyvön rugta. Veresen, eszmeletlenül szedték fel a szerencsétlenül járt legényt a porból s kiszállították a kórházba. Valószínű, hogy agyrázkódtatást szenvedett.

Elveszett arany óra.

Ma reggel nyolcz órakor a Simonffy-uteza 27 számú háztól a Rózsa Lajos üzleteig levő uton egy tehér övre kapcsolt női arany óra láncczal együtt elveszett. A szives megtaláló keretik, hogy a talált órát Rózsa Lajos üzletébe vigye, hol is illő jutalomban részesül.

Műkedvelő előadás.

Vettük ez értesítést: A Vöröskereszt Egylet elnöksége a nagyközönségnek tudomására hozza, hogy helyi műkedvelő erők közreműködésével folyó hó 25-én és 26-án este a városi színházban a vöröskereszt egylet debreczeni fiókja pénztárának gyarapítására rendes színházi árak mellett műkedvelői előadást rendez. Az előadásra vonatkozó jegyek az egylet pénztárnoka Zádor Lajos urnál jegyezhetők elő. Az előadás részletes műsora pár nap múlva a helyi lapokban közzé lesz. Az elnökség.

A kiskatonákról.

A szülők és gyamok emlékezetébe hozzuk, hogy a fiamei hadtengerészeti és a közös katonai akadémiába, valamint a katonatiszti árvák nevelő intézeteibe s a honvédségi főreáliskolába s a Ludovika Akadémiába felvételre kitűzött pályázati véghatáridő f. évi Május hó 15-én lejár s azért a szükséges okmányok beszerzésével és a kérvények benyújtásával siessenek az érdekeltek. Felvilágosítást ad a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya.

Jövöheti bűnügyi; főtárgyalások

az alabb írottak lesznek: Ápril hó 22-én hétfőn Dolhár Pál ellen királysértés vétsége, Végh Sándor ellen lopás büntette, Tóth Peter ellen magan okirat hamisításért. Ápril hó 23-án kedden Welkovits Mór ellen eszlard bukásért. Ápril hó 24-én szórden Osztolykán (Gabris) Mihály ellen ragaim. vét sege, Kálmán Peter s tarsa ellen s. testi sértés büntette, Szatai József ellen s. testi sértés büntette. Ápril hó 25-én esütörtökön Hentes László s tarsa ellen s. testi sértés büntette, Szabó Imre s tarsa ellen hamis vád vétsége, Harangi Imre ellen gond. okoz. s. t. sértés vétsége, Ápril hó 26-án pénteken özv. Nagy Balintné s tarsa ellen lopás büntette, Toth Peter ellen okirat hamisításért. Ugyanaznap még itelethirdetesk.

R. Réthy Laura az operaházban.

Réthy Laura a debreczeni színpad egykori bevezetett művésznője az Operaházban vendégszerepelt. E vendégszerepléséről írják: Az Operában vendégművésznő szerepelt tegnap este. R. Réthy Laura asszony ez, a magyar operette színpadnak régtől fogva egyik elsőrangú, kiváló ereje, akit — úgy halljuk — szerződötési ezéleblé lejtettek föl az Opera színpadán. R. Réthy Laura Carmen czimszerepében mutatta be színjátkozó képességeit, énektudását és gyönyörű hanganyagát a közönségnek, amely teljes elismeréssel fogadta bemutatkozását. A vendégművésznőnek kiváltképp a középső regiszterekben pompásan eszendül a hangja, de erejéből még a felső regiszterekben sem veszít. Játéka is amelelt friss, ötletes volt, amit szintén szívesen láttunk. Sikere teljes volt. A szép számú közönség zajosan megtapsolta, nyílt színeir és felvonások után is. R. Réthy Laura asszony még két izben fog vendégképpen föllépni az Operában és pedig Aidában és Hoffmann meséiben.

Rendőrségi rövid hírek.

Szikszay Ferencz napszámos vasárnap délután részeg fővel belekötött egy ruhakereskedőbe s ott olyan ribilliót rög-tönzött, hogy Rácz Lajos 85. számú rendőrnök kellett közbelepní. A garázda részeg ember erre a rendőrt támadta meg s úgy vágta balszemem, hogy azt elborította a vér. A nekidühödött napszámmost nehezen tudták megfékezni. Bekísérték a bűnügyi osztályba. — Vasárnap delelött Cseszja Péternapszámos rög-tönzött Törő koresmájában parázs verekedést, mert nem akartak neki több italt adni. A esapost a földre teperte s összezuzott mindent ami a keze ügyébe került. Végre is a rendőrség be-kísérte a g a r á z d a e m b e r t. — Nuszbaum József kucsébernek régóta dézsmálta valaki az áruit. A rendőrség kiderítette, hogy Lengyel Borbála a tettes, a ki alkules segélyével hatolt be a megkárosított

ember szobájába. A tolvaj eselődöt lecsukták. — Murvai Bálint, András, Géza és Rácz Anlál dohányosok tegnap délután botokkal támadtak a vásártéren egymásnak s ott alapos skandalumot rendeztek. A rendőrség csakhamar lefűlelte a harcziis természetű atyafiakat.

Halálozás.

Vettük a következő gyászjelentést: Mély fájdalommal megtört szívvel tudatjuk, miszerint felejthetetlen gyermekünk, Gusztika folyó hó 21-én, életének 5-ik évében, hosszszas szenvedés után történt esendes elhunytát. A megholdogult hűlt tetemei folyó hó 23-án, d. u. 1/2 3 órakor fognak a Vigkedvü Mihály-u. 29. sz. háztól a r. kath. szertartása szerint, a szent-anna-utczai sírkertben örök nyugalomra tetetni. A végtszességétételre rokonainkat, ösmerőseinket hátnatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1901. április hó 21. Heller József és neje Saary Ilona. Gyermekünk: Kálmán, Ernő, József.

T Á V I R A T O K.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 22.

Az országházban az Adria-törvényjavaslat részleteinek a tárgyalását folytatták. Az Adria (javaslat) szenyves érdekhullámaiban fűrdözött a ház. — A folyosókon találgatták a képviselők, mikor mond le Hegedűs miniszter, hisz ő a szűlőapja eme tervezetnek, mely segélyével az osztrák most ismét takarosan kizsebeli a jó magyar államot.

Nagy antiszemita tüntetés Bécsben.

Budapest, ápril. 22.

Az osztrák elvadult állapotoknak hű tükre Bécs. Bécs a százfelé huzódó érdekek csatahelye, összeűtközési pontja. Hol a parlamentben, hol az utcán csatáznak. Nem mindig durva szitkokkal, hanem botokkal is.

Utóbb az utca népe remekelt. A „kedélyes bécsiek“, a kik a magyarokat szokták vadáknak hirdetni, elfeledték, hogy ők a kulturnáczióhoz tartoznak és ugyan neki vadultak. Az este nagy antisemita ülést tartottak Lueger hivi, a kik a gyűlés után, mintegy tizenötezer főnyi tömegben körmenetre indultak a Hofburg felé. Diákok, munkások, papok képezték a később igen-igen neki szilajodott tömeget. Előbb megelégedtek azzal, hogy a zsidóságot abezugolták, de aztán garázda kedvük egyre szilajodott, a házak ablakait is bevették, a megvadult munkások több zsidót is elverték.

Az erőszakoskodók ellen a rendőrségnek kellett fellépni. Felemlítésre érdekes, hogy a tüntetők közt volt az ó-osztrák nemességhez tartozó három herczeg is: Lichtenstein, Windisgrätz és Lobkovitz berczégek. A Schulverein protektorának a beszédére feltámadt a viszhang, a reakció hangja ez.

Anarchista a hajón.

A „Debreczen” eredeti távirata.

Budapest, apr. 22.

Az „Agence” jelenti, hogy a Halle csomagszállító hajón, amely most Brémába indult, az utasok között egy anarchista van. A német rendőrség, a mint a hajó Brémába fog érkezni, le tartóztatja.

A megégett tábornok temetése.

A „Debreczen” eredeti távirata.

Budapest, apr. 22.

Tegnap temették el nagy katonai pompával Schwarzhoff német tábornokot. A temetésen az összes nemzetközi csapatok képviselve voltak.

Színház.**Színházi műsor:**

Ma hétfőn Id. Szathmáry Árpád vendégjátékául „Az apósok”. Vigj. 3 felv.
Kedden, Szathmáry Árpád II. vendégjátékául „Az aranykakas”. Énekes bohózat 3 felv.
Szerdán, Szathmáry III. vendégjátékául „Az új szeg”. Szimf. 5 felv.
Csütörtökön jótékonycélu előadás a Vereskereszt egyet. javára.
Pénteken jótékonycélu előadás a Vereskereszt egyet. javára.
Szombaton „A cornevillei harangok”. Nagy operette 3 felv.
Vasárnap d. n. „A bányamester”. Nagy operette 3 felv. Este „Kuruczfurfang”. Szimf. 5 felv.

Viczeadmíralis Aranyasszony.

Nehogy megtévesse a cím a közönséget előre is jelezzük, hogy szombat este nem együtt adták a két darabot. Ellenkezőleg — az egyiket nem adták, a másikat előröntötték azon okból, mert a műsor a tizenkettedik órában ismét megváltozott. Elég gyakoriak a műsorváltozások, de hogy szombaton a „Viczeadmíralis” hülyeség helyett a szép, költői nyelvezetű, történelmi vonatkozású darabot adták, nem sajnálta a közönség. Komlósi Emma és Érczkövi betegség miatt maradt el a Viczeadmíralis, de ezuttal elég későn ugyan, de mégis ereszítették a közönséget a műsorváltozásról. Habár egy próba volt, az előadás jó volt — leszámítva egy új szereplő szerepmegtudását. A címz szerep személyesítője Fáy Flóra igazi aranyasszony volt. Kedvesen, bensőséggel játszott s mindvégig uralta a színpadot. — Ha még felemlítjük, hogy Kiss Iren, Odry, Nagy Gyula, Tanya is pompásan játszottak — mindenestre élvezetesebb estét töltöttek el a színházban levők, mintha a Viczeadmíralist játszották volna.

Vasárnap este Geczy népszínművet az „Ördög mátkáját” adták telt ház előtt Komlósi, Komjáthyne, Szabó Irma, Nagy Gyula, Odry s Érczkövi, utóbbi különösen szépen, mély érzéssel előadott dalaival, sok megérdemelt tapsot arattak.

Satyó direktor.

— Leszkay Andrásról. —

Egyik fővárosi estilap írja a „Magyar színház” új igazgatójáról a következőket:

Leszkay Andrásnak, a „Magyar színház” új direktorának volt ez a bevezető neve a debreczeni előkelő közönség körében, amelynek ő igen kedvelt tagja volt a direktorsága előtt és — ami nem érdektelen — a direktorsága után is. Mert Debreczenben minden ember született kritikus, — az újságírókat kivéve.

Félig-meddig végzett földesur volt Leszkay Biharországban, amidőn a Valentin Gyöngyi igazgatósága alatt zátonyra jutott, debreczeni színház igazgatásába kezdett. Volt azonban valami amerikaiás a kis Leszkay véreben. Otthon egész gépezetmühelyt rendezett be magának. Mért ne pályázott volna az emelő és sülyesztő-gépek világának kormányzására?

El is nyerte, aztán két évig volt korlátlan és tejhatalmu ura, kis kiralya a debreczeni kulisszának és — ami fő — igen tevékeny kormányzója a kulisszamögötti világnak.

Hát igaz, hogy éppen annyit foglalkozott a kulisszák mögött, mint a nyílt színen de ezt fiatal direktornak rossz néven venni elvégre sem lehet.

Milyen direktori tulajdonságai vannak hát Satyó urnak a székesfőváros egyik új szimidirektorának, a budapesti szellemi konyha egyik új szakácsának? Francia konyhát vagy egyszerű magyar konyhát tart-e? Az a kérdés.

Jó tulajdonságai voltak, ha 8-9 év aiatl el nem romlott elős.őr is erős vállalkozó képessége, ambíciója és energiája. Ez az energia kiterjedt részletességekre is. Debreczen színpadát ő látta el sajátkezűleg készített villanyos apparatussal. Ez fei van jegyezve a debreczeni színház annáleseiben!

Hibái is bőven vannak, ha ugyan meg nem javult 8-9 éves direktorsága alatt. Egyik nagy főhibája a makacsság. Vallotta is karát sokszor, talán okult rajta.

Másik nagy hibája volt, hogy debreczeni igazgatósága alatt szörnyen felburjantott tarsulatában a Pompadour-kultusz és alighanem a társulat kényes történeteskei, néha kinos kimenetelű esetkei okozták, hogy a debreczeni sajtóval és a publikum zömével meghasonolva, más direkció után látott.

Aradra került, ahol akkor vig élet volt. De hih! Minden színész örömet vágyakozott a szürke Debreczenből, amely legfeljebb kenyeret tudott adni a színészeknek a c s i l l a m l a. A r a d r a, ahol pezsgő és kaviár járt. Am Aradon letört sok vig ember. Sem színész, sem direktor nem akart beállni tizenegyedik vértanúnak a Kriványok és Bácsok miatt, Leszkay fellábbal Kassára támaszkodott, majd Budapestre és most itt van.... Budapestben.

Leszkay András kibérelte tiz evre a „Magyar Színház” at és bizonyos, hogyha nem előzik meg, ő fedezi fel a „Frauenbataillon” t.

Leszkay gavallér ember és jó fiu, Tagjai... eddig nem igen hagyják cserben. Személyzetét sem változtatja évről-évre, mint a többi direktorok, hanem megtartja amíg csak... Budapestre nem szerződnek tőle. Számos jeles művész és művésznő van Budapestben, akik az ő keze a l ó l k e r ü l t e k hozzánk és itt b e e s ü l e t t e l m e g á l j á k helyüket. Gavallér embernek ismeri Debreczen, Arad, Kassa és Nagyvárád. E mellett pontos, jó fizető is s mint telivér magyar a földi fiu, még azt is felteszik róla, hogy magyar izt fog adni színházának és nem

fog kapni az idegennyelvű trüppök, francia léhaság, angol jongleurlködés kultuszán.

Majd meglátjuk. Akik vidéki direktorságának vendégszeretetét élvezték, hogy többeket ne említsünk, Jaszai Mari, Nádaieék és a többiek, majd Budapestén megsugják neki, hogy legjobb politika lenne a „Magyar Színház”-at... magyar színházzá alakítani át.

Legyen olyan, mint a hamisítatlan debreczeni töltőt! káposzta, amelyben két-féle hus van és éppen azért tetézzük meg vele két-háromszor is a tányérunkat. Mindent adjon a mit a többi színház ad és így nemesitse, szórakoztassa a külváros közönségét.

Hej! de nagy ember lenne előttünk Satyó direktor, ha színháza nemesak magyar színház, de nemzeti színház, de népszínház is lenne.

Mert ilyen színházakkal ez idő szerint nem dícselkedhetik a magyar rezidenczia.

A Barnum-féle látványosság és az állatvédelem.

(Budapesti levél.)

Akinek — mint nekem — alkalma volt az állatszeldítés, domítás és tanítás rejtelmeibe bellepillanthatni, tudhatja, hogy ezenközben kisebb vagy nagyobb mérvű lenyítés, sőt sanyargatás is alkalmaztatik.

Barmennyire is elítéli is ezt valaki, a ki az állatvédelemnek hive, nem szabad felednie, hogy hiszen az ember nevelésben is bizony elég gyakran szükséges alkalmazni, mert elkerülhetlennek bizonyul, a fenytiket, s a szelid, hasznos házi állatok egynemelyikénél is az idomítás, munkába tanítás alkalmával majd mindég kikerülhetlennek bizonyul a kisebb-nagyobb foku állatkinzás számba menő, fenytetés és sanyargatás.

Letagadhatatlan valóság azonban az, hogy a czélak gyakran kell szentesíteni az eszközöket s ebben a tekintetben sokan ugy vélekednek, hogy pl. a vivisectio még mai elvadult szertelenségben is, (mert az emberiség javát czélozza), nem csak türendő, de kiterjedten üzendő.

Hát én, mert a lehető legnagyobb állatkinzást, a vivisectiót is bizonyos körülmények között, bizonyos határok betartásával, bizonyos jól megokolt, nagyfontosságú esetekben türendőnek tartom, de elvadult, szélsőségre vitt szertelenségben dobzó formáját lelkemből elítélem és tüzzel-vasal üldözendőnek jelzem, nem tudok lényeges kifogást tenni az ember szolgálatába utalt állatok jól megokolt fenytése ellen se, az emberségesség határait erősebben tul nem lépi és a czélhoz képest elfogadhatóan van megindikoiva.

Nem is az állatidomítók, tanítók azok, akik embertelen állatkinzást üznek, ellenkezőleg, ezek rendszerint szeretettel, odaadással csüngnek állataikon s bámulatra méltó ügyességgel, türelemmel százszor és százszor megismételnek betanítandó dolgokat, míg testi fenytékhez nyulnának, hasonlóan a jó ember-tanítóhoz, aki nagyon megfontolt kikerülhetlen esetben nyul lineához, avagy „papir-galuska”-ebéd szolgáltatáshoz.

Az állatok idomítója a gazdaságban vagy training telepen, meginkább állatseregletek, czirkuszok, állatkertek s más egyéb állati látványosságok idomító telepein zsenialitásának, jól kigondolt furfangjainak, hártart nem ismerő türelmének, szigoru komoly viselkedésének fegyvereivel s ezzel kapcsolatlanban az állat iránti szeretetével, jóindulatának megértésével küzd s avval tesz ké-

pesse és hajlandóvá állatokat produkciók végrehajtására melyek némelykor olyanok a nagyszerűségben, hogy a homo sapiens-t is hamulatba ejtik.

Sanyarognak az efféle állatok, míg „művészsze” „tudóssá” lesznek a kérelhetetlenül következetes, szigorú gyakorlások alatt az bizonyos, hiszen nem lehet az gyönyörűség, hogy alá kell rendelnie természetadta natureljét az állat föltétlenül idomítójának, nem lehet az gyönyörűség, hogy olykor bizony csak a már látható eredmény jutalmazása képpen kap a dreszsztura alatt álló „objektum” egy-egy jó falatot, egy pár hízelgő szót, megsimogatást, reinitenskedés esetén pedig — okkal móddal és nem vaktaba — egy-két dorgáló szót, egy-két éppen alkalmas pillanatban aplikált ostor suhintást; hanem mindez igen távol áll a szó szorosabb értelmében vett állatkinzástól s a már „művész” „tudós” állat nem csak, hogy nem sanyarog többö, hanem minden tekintetben sok boldogtalan ember által megirigyelhető élete van, mert persze nagy pénzbeli érteke van.

Ilyen „többé nem sanyargó” egyed a legtöbb elsőrendű cirikus, mutatványos bódé különféle ügyességet, művészetet produkáló állatja, de persze nem ilyen a vándorló, apró, szegény vásáros komédia négy lábú művésze, amely gazdájával együtt vajmi gyakran legalább is consequens koplalásban edzi a fogat.

Mig tehát azon, az állatvédők elfogulatlan kritikáját is megálló elsőrendű látványosságok, melyek általános ismereteket terjesztők és az állatok szellemi képessége felől tájékoztatást nyújtok, ebben egyszersimád az állatok iránti vonzalmat s megbecsülést is felidézök — nagyon figyelemre méltók és pártfogást érdemlők, addig ama nyomoruságos, szánalmat keltő állatos komédiák egyenesen betiltandók volnának, mert ott már nem az emberi intelligencia bámulatos nagysága nyilatkozik meg a „művész” állatok intelligenciájában hanem az elvadulás emberben s állatban s a kinlódás, mely nemes lelkekben szánalmat, irgalmat, részvétet kelt, de nyers szívben, pallérozatlan lelekben állatias, embertelen nyomokat hagy. Hát engem nem vakított el, nem tett elfogulttá a Barnum-féle „állatprodukcióknak” sokasága, nagyszerűsége, hiszen azokat hosszú életem alatt szétszórtan majd mind láttam, sőt tanulmányoztam is, de jól eső erzsessel töltött el az eléggé nem dicsérhető emberséges bánásmód, amellyel ebben a világhírű intézményben kivétel nélkül minden állatot részesítenek.

Nincs ennek a nagyszabású látványosságú vállalatnak egyetlen állata, amelyről le ne rina az egészség, erő jölet.

Majdnem könnybe lábad az örömtől az állatkinzások látványához szokott szemünk; majdnem hangosan dobog az állathohérolásoktól megkeményedett szívünk, mikor uton utfélen, ketreczben és porondon a gyöngéd, emberséges bánásmódról meggyőződünk.

Ime egy „haszonlesésre” alapított vállalat, a melyben tilos a 2 méter magas korlatot egyszerűen át nem ugró lovat megsarkantyuzni, vagy megkorbácsolni, hanem köteleesség türelemmel többször is neki indítani, míg a feladat fényesen megoldást nyer; ime egy bombasztikus reklámhajszással vádolt vállalat, amely teherhordó szekerét takarmányért küldve, 8 lovat fog be, mikor elég volna négy; be fog 4--4 darab 8--9 métermázsás percheront, mikor ugyan azt a terhet Budapest utcáin nyomorult 400--500 kilós gebék vontatják nagy kinlódva ostorcsapások alatt, holott ime ez az amerikai kocsis ostort egyáltalán nem hord magával és lovai egy hangra indítanak

lépnek, ügetnek, fordulnak s állnak meg! Ime egy vállalat, amelynek egyik embere 70 lovat forgat egy szobányi nagyságu porondon ördögmalom módjára, s ostort csak azért tart a kezében, hogy el ne feledje a világ, hogy nem okvetlenül arra való az, hogy a lovak bőrét felszabdadjuk vele, mert ime elég 70 tüzes ló kordában tartására egy kézemelés, egy-egy hang, mozdulat, ha ugyan az a 70 állat feladatára be van tanítva s töle lehetetlenség nem kívántatik. Hát a legyőzhetetlennek tanulatlan állattól való hotor követelése éppen az, ami nálunk szelvében lökinzásra vezet és a durva, nyers lelkület, mely kocsisaink jelentékeny részét karakterizálja. Vajha, ha egyéb tanulságot és hasznot nem vonunk is le a Barnum-féle vállalatból, levonnók az állatokkal való emberséges, okszerű bánásmódnak példáját és tanulságát.

Zoophil.

Hasznos propaganda.

Valamely dolognak propagandát csinálni, amelyeknek az általános jólétre és az egészségre való hasznosságáról meggyőződünk, emberbarati dolog. Ezt tette Waldherr Anna kisasszony egyik őszinte barátinője, egy tanító leánya Münchenben, Rumfordstrasse 30 IV. Hosszu idő óta vérszegény lévén, egészsége nagyon megcsappant, elgyengült, halvány és buskomor lett és szomorú éltet folytatott.

„Sokat szenvedtem vérszegénységben, beszélt, és minden szer, melyet alkalmaztam hatástalan maradt. Egyik barátinőm végre a Pink-labdaesokot ajánlotta a legmelegebben, melyek hatékonyaságát önmagán tapasztalta és ez indított engem

WALDHERR Anna kisasszony egy fénykép után.

arra, hogy azokat én is megkísérleljem. Az első dobozoktól már elmúlt a buskomorság és bágyadság, melyek addig minden erélyt megbénítottak. Erre visszatért élénk egészséges arcszínem és most új erők képesítenek háztartásom vezetésére. Minden fiatal leánynak, akik hasonló helyzetben vannak, mint én, őszintén tanácsolhatom ugyanezen kezelés folytatását és remélem, hogy a Pink-labdaesok gyorsan oly háziszerré válnának, amely minden családban feltalálható.”

Vérszegénység és sápkór, az ifjuság legfőbb betegségei, már meglevő vagy oly gyöngeség által idézettek elő melyet magunk okoztunk, a vér elszegényedése ilyen nagyon gyakran feltételez és a Pink-labdaesok, az ismert hatalmas, megújító és erősítő szer, meggyógyítja ugy ezen betegségeket mint az idegbajt, gyomor és bélbajokat, rheumát általában mindazt, ami a gyenge vagy tisztátalan vértől ered.

A Pink-labdaesok kaphatók Magyarországon minden gyógyszerárban, valamint az Ausztria-magyar országi főraktárban Török József gyógyszerárban Budapesten, Király-utca 12 sz. dobozonként 1 frt 75 krért vagy 6 doboz 9 frtért.

CSARNOK.

A ki nem a szivére hallgat.

Társadalmi regény.

A „Debreczen” számára írta: **Vajda József.**

Folytatás.

Melyik erősebb? (37)

„Engedjen meg, de erre a kérdésre nem felelhetek. Önkénytelenül ejtettem ki azokat a szavakat.”

„Hat csak eddig terjed a bizalma irántam? Tudtam, hogy az csak malícia.”

„Nem malícia az Ottilia s bizalmam sem kisebb, mint eddig volt, de csak szomoritanám, ha megmondanám. Majd más-kor elbeszelem, ha nagyobb alkalom lesz rá s lelke már teljesen megnyugszik.”

„Nem kérem hát, mert látom, ugy sem mondja meg, de már magamtól kitaláltam.”

„Ugyan az lehetetlen!”

„Pedig ugy van. Hideghkuty magát megtámadta, mert tudta, hogy engem megment szörnyű helyzetemből.”

„Eltalálta. Megtámadott orvul, s csak az isteni gondviselés mentett meg. De hogyan találta ki?”

„Hisz maga mondta, hogy utonálló s nem szeretne vele találkozni. Én sem akarok.”

„Jobb is, már magam belátom, ha nem mondja el ezt a bizonyára rémes történetet.”

„Bizony az!”

„Meg erre is képes volt! Mennyire megromlott ez az ember!”

„Nem érdemli, hogy róla beszéljünk Ottilia?”

„Imádkozni fogok az Istennek, hogy megmentette magát nekem.”

„Igaz, amit mond Ottilia?”

„Elszólta magamat, de miért ne lehetne igaz, hisz maga az én megmentőm.”

„En másképp értettem.”

„Csak nem?”

„Valóban.”

„Bizzunk barátom abban, aki megmentette — az Istenben.”

Gerő pedig Zephirinára gondolt, ő mentette meg.

És most szembe állt vele lelki szemei előtt a két nő, Ottilia és Zephirina. Döntenie kellett, mint bírónak, de mint ember, szíve es lelke szava után ítelt — az Ottilia javára — ő volt az erősebb. Gerőnek jól esett ez, szíve, lelke megnyugodott. Elfelejtette Zephirinát s Ottilia volt mindene, aki beismerte tévedését s már meg is bánta. Bűnhődött érte keményen.

Gerő a megtörténeteket elfeledte, Ottiliát még most is leánynak képzelte, a ki bátorító mosolyával s kissé erősebb kézzel szorítással mintha merészségre buzdítaná.

Látta, amint a lepkék után futkos s ha elfogta, neki hozza megmutatni.

Látta, amint leszakítja a tavasz első virágát s az ő gomblyukába tüzi, miközben arca oly közel esik az övéhez, hogy forró lehelletét is érzi.

A letűnt gyermekkor képei!

Fata morgana az elvonnult vihar után a megtisztult levegőben.

Boldog álom fellegrárai, melyek egy borzasztó ébredés által rombadóttek, de most újra épülnek, erős alapon. Két szív adja hozzá az alapot s az érzelmek — igaz érzelmek forrasztják össze.

A vár ura Gerő, urnője Ottilia!

Ilyen gondolatok keringtek a Gerő agyában, miközben gyakran tekintett Ottiliára; szemeik találkoztak és megértették egymást; ellesték egymás gondolatát.

(Folyt. köv.)

Nyiltér.

Gróf Schönborn-Buchheim Ervin beregm uradalomból.

Dr. Kéty, dr. Bókay, dr. Widerhoffer

tanár urak és számos orvosai tekintélyes elismerő nyilatkozatai alapján kitűnő sikerrel ajánlják

A Szolyvai gyógyforrás

kőszvény, hólyag és vizeleti szervek bajainál, vesebajoknál, cukorbetegség, húgyhomok, epekő, a torok és tüdőszervek bántalmainál, étvágytalanság és gyomorbetegséknél.

Kitűnő asztali víz.

Kapható minden ásványvízkereskedésben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűből szedett minden szó 1 fillér.

Gyarmathy János ^{mészáros}

Dégenfeld-tér 9 sz. (Csapó-u. sarok.) Husarok: I. rendű 50 kr. II. r. 44 kr. 1 kgr. rostélyos 5 szeletbe. Friss és füstölt sertés-hus napi folyó áráknál 4 kral. olosobban Vegyes hideg felvágott allandóan friss. Virsli és szavallade dbja 4 kr. Az üzlet reggel 6-tól este 8-ig nyitva. Főüzlet Bethlen u. 29. (saját ház.) Itt a husarak: I. r. 48 kr. itt is mindenféle hentes cikkek kaphatók. Vendéglősöknek megfelelő árengedmény!

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduság-pedró” használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógy. szertárban, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H. Szoboszlón.

Szőlő bérletre kerestetik, lakhatóság nincsen. Jó kezelés biztosítva. Ajánlatok a kiadóhivatalba keretnek.

Tanonc felvétetik.

Czím a kiadóhivatalban.

Nagy Block naptárak, rendkívül praktikusak 1901. évre 40 kr-ért kaphatók kiadóhivatalunkban.

Egy kis patkányfogó

kutyák megvétele kerestetik. Czím József k. hg. u. 52 sz. a. hazulajdonosnál.

Neghivás.

A debreczeni kerületi betegségélyző pénztár

f. é. április hó 28-án. d. e. 10 órakor

Hajdumegye székházának nagytermében

rendes közgyűlést

tart, melyre a közgyűlési kiküldöttek tisztelettel meghívottak.

Tárgyak:

1. Az igazgatóság pénztári jelentése és a számadások előterjesztése.
2. A felügyelő bizottság jelentése s a felmentvény iránti határozat.
3. A felügyelő bizottság — és
4. A választott bíróság megválasztása.

Debreczen, 1901. április 18.

Az igazgatóság.

*) Nefáni indítványok a közgyűlés előtt 8 nappal az elnökségnél írásban nyújtandók be.

Szives tudomásul!

Saját termésű, tiszta

természetes ó-borok

Szent-Anna puszta homoki szőlő telepünkről.

Literes palaczkokban:

Fehér asztali	80 fillér
Rizling	92 "
Veres asztali 98-ról	80 "
Veres Kadarka 98-ról	1.20 "
Asztali siller	70 "
Nagy burgundi siller	92 "

Palaczkokért 16 fillér letét.

Hordó számra való vételnél megfelelő engedmény.

Kaphatók a termelő

Szabó Lajos fiai cégénél

Debreczen, Tisza palota
valamint

Geréby Fülöp Utódai uraknál.

ÜZLETI KÖNYVEK,

esinos kiállításban, erős kötésben, igen jutányosan

kaphatók

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDAJÁBAN

DEBRECZEN, Tóptácz, a főpostával szemben.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.

695/901 kg.

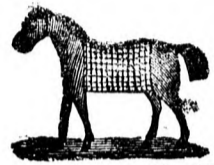
Hirdetmény.

A hajdu-sámsoni csendőr lakatnyán pótépítkezés szüksége állván elő az ezen pótépítkezést felvállalni akarók felhivatnak, hogy zárt ajánlataikat folyó évi május hó 12-ig az előjárósághoz adják be.

A költségvetés és feltételek az előjáróságnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Hajdu-Sámson, 1901. ápr. 17.

Előjáróság.

LÓVERSENY.

Belépti jegyek a folyó hó 27-én szombaton és 28-án vasárnap Debreczenben tartandó lóversenyekre Szent-Királyi Tivadar ur műiparúru kereskedésében (városháza-épület) kaphatók. Az előjegyzett páholy és egyéb belépti jegyek folyó hó 24-én (szerdán) esteli 7 óráig ugyanott kiváltandók, mert a ki nem váltott jegyek azontul másoknak adatnak el. Eladott jegyek többé vissza nem váltatnak. Ugyanott a tribüne rajza tájékozással szolgál.

Helyárak egy napra: Páholy (4 ülésel) az első, vagy a második sorban 16 korona. Zártszék 2 korona. Ülőhely 1 korona. Állóhely 40 fillér. Lovasjegy (a pályakör belsejébe) 4 korona. Belépti jegy a tribüne előtti térre egy napra 6 korona. két napra 10 korona. Tribüne előtti térre szőlő belépti jegy a tényleges szolgálatban levő katonatisztek, tiszthelyettesek és önkénytesek számára egy-egy versenynapra 4 korona. Versenysorozatok (program) egy példány ára 20 fillér; ezek Szent-Királyi Tivadar ur kereskedésében, valamint a m. kir. fotósdeben lesznek kaphatók. Totalisateuron való fogadások 5 és 10 koronás tételekkel, csakis a versenynapokon a gyepon eszközölhetők. Kellemetlenségek elkerülése végett figyelmeztetik a versenyzőket résztvevő közönség, hogy belépti jegyét láthatólag viselni sziveskedjék. — Bővebben a versenyekre vonatkozó hirdetésekől értesülhetni.

Majdnem ajándék

365 drb 3 márkáért

1 pompás aranyozott óra láncszal 3 évi jótállással, 1 pompás szivarszipka borostyánnal, 1 szép ékköves gyűrű, 6 db zse kenő, 1 garnitúra double arany kézelő és inggomb patentzárával, 1 db illatos szappan, 1 finom zsebkész, 1 igen finom börszálta, 1 gyönyörű toilett tükör boritekkal, 1 szép nickel zseb irókészlet, 1 pár fülbevaló, imitált gyémántokkal, csalódásig hű, 20 db különféle levelezéshez szükséges dolgok és még 325 db különféle a házban nélkülözhetetlen ezikk, mint ajándék.

Mindez az órával együtt, mely maga megéri fenti összeget, csupán 3 márkába kerül. — Szétküldés utánvét mellett

Ignáz Kästenbaum & Co

áruházából KRAKAU.

(1 márka 1 korona 20 fillér)